

CD

DE NIEUWE eeuw is blijkbaar een gouden tijd voor Bach en zijn zondagscantates, want op dit ogenblik werken verschillende bekende ensembles aan de opname van Bachs cantatewerk.

Smaken verschillen en dus wordt de ene luisteraar een fervente fan van Kuykens aanpak, een andere prefereert Suzuki of de pelgrimstocht van Gardiner. Ietwat vervelend is wel dat je de historische opeenvolging van de cantates niet meteen uit de nummering van Bach's werk (de beroemde *Bach Werke Verzeichnis*) kunt opmaken. De grootschaligheid van dit project verleide Bach niet tot haastwerk en herhalingen. Je kunt in de opeenvolgende werken goed volgen hoe de componist zich telkens heeft laten aanspreken door belangrijke gedachten uit de lezingen van zon- of feestdag en hoe hij die telkens op een eigen manier overdenkt en muzikaal uitdrukt. Uiteraard recycleert hij af en toe ook materiaal uit zijn ander werk, maar nooit zonder grondige bewerking en aanpassing. Omdat zijn muziek zo geniaal is qua concept en emoties, herken je ze meteen maar blijft ook iedere cantate zichzelf.

De opnames van Suzuki met het Bach Collegium Japan namen een aanvang in 1995. Menigeen meende toen dat Bach in de Japanse taal gezongen zou worden. Het collegium waakt met werkelijk Japanse vlijt over de uitvoering, die met het effect van de SACD opname bijzonder helder en fris overkomt. Je krijgt het gevoel dat je live erbij aanwezig bent, ook al omdat de dirigent kiest voor een kleine bezetting voor zijn koor en orkest.

Deze wijze van werken ook in de vertolking door Sigiswald Kuyken. Zijn opnamen startten in 2001. Bachs cantates worden energiek in kaart gebracht, met veel gevoel voor ritme en voor de samenhang van muziek en tekst. Dat verleent deze werken helderheid en leesbaarheid. Tegelijk geeft deze versie de luisteraar ook een goed beeld van Bachs religieuze bedoelingen, zonder dat hij die te zeer in de verf zet. Kortom, Kuyken laat ons een meer dan muzikale Bach ontdekken. En klanktechnisch is het perfect.

Deze wijze van werken ook in de vertolking door Sigiswald Kuyken. Zijn opnamen startten in 2001. Bachs cantates worden energiek in kaart gebracht, met veel gevoel voor ritme en voor de samenhang van muziek en tekst. Dat verleent deze werken helderheid en leesbaarheid. Tegelijk geeft deze versie de luisteraar ook een goed beeld van Bachs religieuze bedoelingen, zonder dat hij die te zeer in de verf zet. Kortom, Kuyken laat ons een meer dan muzikale Bach ontdekken. En klanktechnisch is het perfect.

James Gardiner voerde tijdens zijn 'Bachpelgrim' in 2000 wekelijks op een andere locatie de bijhorende zondagscantates uit. Door het volgen van de liturgische tijden staat Gardiner het dichtst bij de historische Bach-uitvoeringen, want ook de componist moest er wekelijks staan en zijn medewerkers waren ook niet altijd topfit! Of dat nu beter is dan een studio-opname, laten we aan de luisteraars over. Ook over de ietwat opgedreven snelheid die Gardiner aanhoudt verschillen de meningen. Waar Gardiner evenwel bijzonder in uitmunt is in de kennis van de liturgie en het duiden van de cantates.

Over smaken valt te twisten en dus sluiten we deze bespreking af met een eresaluut aan de dapperen die in deze tijd die prachtige zondagscantates voor ons toegankelijk maken. De drie kunstenaars willen de hele reeks cantates binnen een redelijke termijn op de markt te brengen. Ze zijn overigens niet de enige, want ook Ton Koopman en Jan Leusink zorgen voor een volledige cyclus. Philippe Herreweghes vertolkingen zijn misschien nog knapper, maar deze dirigent is niet zo bezig met 'seriewerk'. We zouden er haast bij vergeten hoeveel inspanning en concentratie nodig is om dit unieke repertoire in te studeren en te vertolken. (JC)

Johann Sebastian Bach, Cantatas BWV 179, 35, 164, 17 en Cantatas BWV 18, 23 en 1, door La Petite Bande onder de leiding van Sigiswald Kuyken, Accent (distributie Coda), (volume 5) ACC 25305, 22,10 euro en (volume 6) 25306, 22,10 euro.

Johann Sebastian Bach, Cantatas BWV 6, 42, 103 en 108 en Cantatas BWV 35, 169, 170 en 200, door het Bach Collegium Japan onder de leiding van Masaaki Suzuki, Bis (distributie Coda), BIS-SACD-1611 (volume 36), 20,45 euro, en BIS-SACD 1621 (vol. 37), 20,45 euro.

Johann Sebastian Bach, Cantatas, BWV 69a, 35, 137 en Cantatas BWV 77, 164, 33, door The Monteverdi Choir, The English Baroque Soloists, live opnames onder de leiding van John Eliot Gardiner, 2 cd's, eigen beheer (distributie harmonia mundi), SDG 134, 36,80 euro.

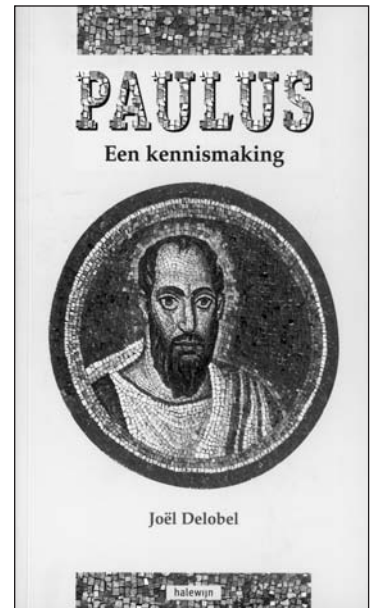

PAULUS LEZEN TIJDENS HET PAULUSJAAR

ZATERDAG 28 juni wordt in het Turkse Tarsus, met een plechtige eucharistieviering voorgegaan door kardinaal Walter Kasper, het Paulusjaar geopend. De hele wereldkerk zal van juni 2008 tot juni 2009 op allerlei manieren de dertiende apostel in de kijker plaatsen. Uitgeverij Halewijn is er op tijd bij met de uitgave van een nieuw werk over Paulus.

Joël Delobel, emeritus hoogleraar aan de faculteit Godgeleerdheid aan de K.U.Leuven, schreef een thematisch opgevatte kennismaking in tien bondige hoofdstukken. Daarin krijgt de lezer bevattelijke informatie over de bronnen die ons iets vertellen over deze vervolger van en later ijveraar voor Jezus, de persoon van Paulus, zijn complexe achtergrond, persoonlijke geschiedenis en theologische opvattingen. Niet het ultieme werk over Paulus, wel een waardige wegwijzer voor de persoonlijke lectuur van Paulus' vaak moeilijke teksten. (LW)

Joël Delobel, Paulus, een kennismaking, Halewijn, Antwerpen, 2008, 128 blz., 15 euro, ISBN 978 90 8528 079 8.

HET PELGRIMCLICHE

HET pelgrimeren is een oerreligieuze ervaring. Op stap gaan, woeste landschappen trotseren en opgaan in de grootsheid van de natuur, versterkt de innerlijke uittocht uit zichzelf, de zoektocht naar God. Abraham deed het als eerste en na hem volgden er ontelbare.

Kan een zo fundamenteel aspect van een religie verworden tot niet meer dan een cliché? Vergezeld van melige natuurprenten en soms overbekende citaten uit de wereldliteratuur probeert Andrea Skevington de lezer te interesseren voor zijn hoogst persoonlijke commentaar op het pelgrimeren.

De vertaling laat veel te wensen over, net als de opmaak. Het boekje *Leven als een pelgrim* kan dan ook alleen maar aangeraden worden aan mensen die zich graag op sleeptouw laten nemen door zeemzoetigheid. Hoe gek ook, boekjes als dit blijken vaak nog redelijk goed te scoren in de verkoop. (LW)

Andrea Skevington, Leven als een pelgrim, Uitgeverij Kok, Kampen, 2007, 47 blz., 6,95 euro, ISBN 978 90 435 1456 9.

OUDE VADERS

DE LAATSTE decennia is er opvallend veel belangstelling voor de spreuken van de woestijnvaders. Dat waren christelijke monniken en kluizenaars die in de vierde en vijfde eeuw in de woestijnen van Egypte leefden. Ze genoten een grote faam van heiligheid bij de gelovigen en de beweging van de woestijnvaders wordt historisch beschouwd als de aanzet van het monnikenwezen, zowel in de westerse als in de oosterse Kerk.

Van deze eigenaardige lieden zijn spreuken en anekdoten bewaard gebleven. Ze leren ons veel over het leven van een monnik, maar ook over een contemplatieve christelijke spiritualiteit. Het mag een wonder heten dat ze tot ons gekomen zijn (in het Grieks), en sinds de negentiende eeuw werden zij door geleerden dan ook 'herontdekt'. De spreuken (in het Grieks ook *apophthegmata* genoemd) vallen op door hun bondigheid en levenswijsheid.

Ook vandaag kunnen deze spreuken ons nog verrassen en een aanzet bieden tot bezinning. Zowel Rowan Williams, Anselm Grün als Henry Nouwen grasduinden in de verzameling spreuken om er zelf een werk uit te distilleren. Vooral het belang van het gebed, de eenzaamheid en het geduld komen naar voren in deze tijdloze spiritualiteit. Sommigen menen er zowaar een gelijkenis met de boeddhistische wijzen in te bespeuren.

Maurits Pinnoy, emeritus hoogleraar Griekse literatuur aan de K.U.Leuven, stelt in Averbode's reeks *Bronnen van de spiritualiteit* de spreuken voor van een van de bekendste woestijnvaders, Abba (vader) Pomen. De lezer ontmoet aldus niet enkel de spiritualiteit van een wel zeer vreemde figuur uit de christelijke traditie, maar ook de menselijkheid van het geloof. (EDS)

Maurits Pinnoy (redactie), Monnik in de woestijn. Woorden van Abba Pomen, Altiora, Averbode, 2008, 120 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 317 2586 1.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.